

УДК 355.212.5:6

В. П. Городнов, А. В. Зозуля

МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОНАННЯ ПЛАНОВИХ СЛУЖБОВО-БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ ПРИ РІЗНИХ СПОСОБАХ КОМПЛЕКТУВАННЯ ЧАСТИН І ПІДРОЗДІЛІВ ВНУТРІШНІХ ВІЙСЬК

Розроблено методику, яка дозволяє оцінити ефективність виконання планових службово-бойових завдань частинами і підрозділами внутрішніх військ при комплектуванні військовослужбовцями військової служби за контрактом та військовослужбовцями строкової служби.

Постановка проблеми. Перехід військових формувань на комплектування військовослужбовцями військової служби за контрактом необхідний для створення оптимальних за чисельністю, мобільних, добре озброєних, усебічно забезпечених і навчених військ, здатних виконувати покладені на них завдання у будь-якій обстановці і при цьому не бути занадто обтяжними для держави. Згідно з [1] завершення переходу військових формувань на комплектування контрактним способом перенесено до 2015 р. Спосіб комплектування частин і підрозділів внутрішніх військ (далі – військових частин) впливає на ефективність виконання службово-бойових завдань (СБЗ) у зв'язку з тим, що рівень бойової підготовки військовослужбовців військової служби за контрактом, на відміну від військовослужбовців строкової служби, накопичується і зберігається протягом усього терміну служби. З огляду на таку особливість виникає необхідність оцінювання зміни ефективності виконання СБЗ при переході на контрактний спосіб комплектування військових частин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ефективність виконання СБЗ при різних способах комплектування військових частин визначається якісною оцінкою [2, 3]. Показники та методики кількісної оцінки ефективності у зазначених джерелах не наводяться.

Мета статті – сформулювати показник оцінки і методику оцінювання ефективності виконання планових СБЗ при різних способах комплектування військових частин та оцінити можливі значення цього показника.

Виклад основного матеріалу. Збройні Сили у мирний час займаються повсякденною діяльністю, основу якої становить бойова підготовка. Внутрішні війська (ВВ), крім цього, виконують планові службово-бойові завдання, тобто займаються службово-бойовою діяльністю (СБД). Службово-бойову діяльність планового характеру прийнято називати бойовою службою [4]. Показники і критерії оцінки стану бойової служби розглянуті у [5]. Однак з переходом на контрактний принцип комплектування існуючі показники необхідно

доповнити такими: обсяг виконання бойової служби та витрати на виконання бойової служби. Алгоритм методики оцінювання стану бойової служби військових частин, які виконують завдання з конвоювання, екстрадиції, охорони підсудних (КЕОП) з урахуванням показників [5], наведено на рис. 1.

У [5] визначена шкала оцінок таких показників (a_i):

- 1) a_1 – відповідність службового навантаження до вимог керівних документів;
 - 2) a_2 – наявність плану охорони засуджених у спецагонах, автомобілях та судових установах;
 - 3) a_3 – прийняття рішення на службі;
 - 4) a_4 – готовність спеціальної техніки до виконання завдань;
 - 5) a_5 – всебічне забезпечення підрозділів;
 - 6) a_6 – здійснення контролю за службою;
 - 7) a_7 – підведення підсумків бойової служби;
 - 8) a_8 – взаємодія із зацікавленими відомствами;
 - 9) a_9 – виконання завдання й обсягу бойової служби;
 - 10) a_{10} – режим утримання засуджених;
 - 11) a_{11} – спроможність варту виконувати завдання у разі ускладнення обстановки;
 - 12) a_{12} – конвоювання підсудних до пунктів призначення;
 - 13) a_{13} – охорона підсудних у спеціальних транспортних засобах, під час судових варт і під час пішого конвоювання;
 - 14) a_{14} – використання сил та засобів;
 - 15) a_{15} – використання службових собак;
 - 16) a_{16} – законність дій особового складу варту;
 - 17) a_{17} – правомірність дій особового складу варту;
 - 18) a_{18} – правила несення бойової служби особовим складом варту.
- Треба визначити шкалу оцінок для показників:
- 19) a_{19} – необхідна кількість особового складу підрозділу для виконання завдань;
 - 20) a_{20} – витрати на утримання військовослужбовців.

Для зручності запису побудуємо загальний

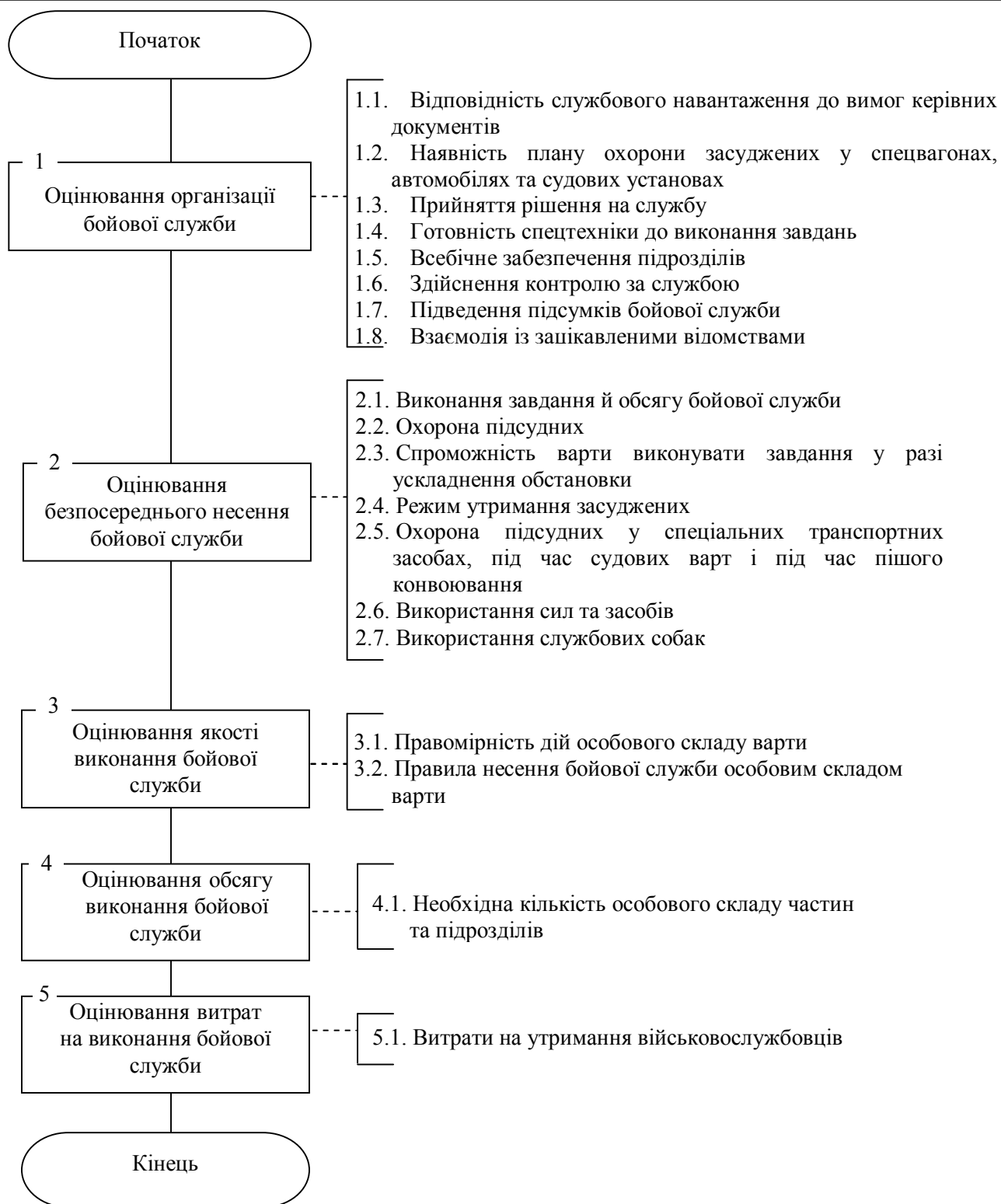

Рис. 1. Алгоритм методики оцінювання стану бойової служби військових частин КЕОП

вектор оцінки стану бойової служби військових частин КЕОП ($\vec{A}_{\text{зар}}$):

$$\vec{A}_{\text{зар}} = (a_1, a_2, \dots, a_{20}). \quad (1)$$

Показник a_{20} (витрати на утримання військовослужбовців) на даному етапі не

враховується у зв'язку з тим, що для нього необхідно побудувати окремий вектор, що складається з таких часткових показників витрат:

- 1) на грошове забезпечення;
- 2) на банно-пральні послуги;

- 3) на харчування;
- 4) на речове забезпечення;
- 5) на оплату відряджень;
- 6) на послуги зв'язку;
- 7) на оплату призову;
- 8) на страхові платежі;
- 9) на середню вартість санаторно-курортного лікування;
- 10) на оренду житла;
- 11) на придбання житла;
- 12) на комунальні послуги.

Шкала значень оцінок показників стану бойової служби військових частин КЕОП з урахуванням шкали оцінок [5] містить невід'ємні числа і наведена у табл. 1.

Т а б л и ц я 1
Шкала оцінок показників стану бойової служби військових частин КЕОП

Групи показників	Шкала значень оцінок
1. (a ₁ ..., a ₈)	0; 1.
2. (a ₉ ..., a ₁₈)	2; 3; 4; 5.
3. (a ₁₉)	0; 1.

Тоді ідеальний вектор оцінки стану бойової служби КЕОП ($\vec{A}_{\text{ідеал}}$) матиме значення своїх компонентів, найкращі з можливих:

$$\vec{A}_{\text{ідеал}} = (1,1,1,1,1,1,1,5,5,5,5,5,5,5,5,1). \quad (2)$$

На підставі експертних оцінок фахівців побудуємо вектор оцінки стану бойової служби типової військової частини КЕОП при комплектуванні військовослужбовцями військової служби за контрактом ($\vec{A}_{\text{контр.сл}}$):

$$\vec{A}_{\text{контр.сл}} = (1,1,1,1,1,1,1,4,3,5,5,5,4,4,4,4,1). \quad (3)$$

Аналогічно на підставі експертних оцінок фахівців побудуємо вектор оцінки стану бойової служби типової військової частини КЕОП при комплектуванні військовослужбовцями строкової служби ($\vec{A}_{\text{стр.сл}}$):

$$\vec{A}_{\text{стр.сл}} = (0,1,1,0,1,1,1,1,3,5,4,5,5,3,3,3,4,4,0). \quad (4)$$

Приріст значень компонент вектора $\vec{A}_{\text{контр.сл}}$ у порівнянні з вектором $\vec{A}_{\text{стр.сл}}$ можливий:

1) за компонентами a₁, a₉, a₁₉ – за рахунок того, що при переході на контрактний спосіб комплектування військових частин планові СБЗ можуть виконуватися у повному обсязі при меншій чисельності особового складу [6]; при цьому виникаючий резерв особового складу може бути використаний для виконання додаткового обсягу завдань або зниження службового навантаження на

військовослужбовців;

2) за компонентами a₄, a₁, a₁₅ – за рахунок того, що рівень бойової та спеціальної підготовки у військовослужбовців військової служби за контрактом вищий, ніж у військовослужбовців строкової служби, при цьому він накопичується і зберігається протягом усього терміну служби.

У випадку збігу кожного з векторів $\vec{A}_{\text{контр.сл}}$, $\vec{A}_{\text{стр.сл}}$ з ідеальним вектором $\vec{A}_{\text{ідеал}}$ оцінка ефективності виконання планових СБЗ повинна бути максимальною, що необхідно врахувати при формуванні показника ефективності виконання планових СБЗ.

Для того щоб оцінити ступінь збігу кожного з векторів $\vec{A}_{\text{контр.сл}}$, $\vec{A}_{\text{стр.сл}}$ з ідеальним вектором $\vec{A}_{\text{ідеал}}$, необхідно визначити ступінь розбіжності:

1) довжини кожного з векторів $\vec{A}_{\text{контр.сл}}$ і $\vec{A}_{\text{стр.сл}}$ з вектором $\vec{A}_{\text{ідеал}}$;

2) величини кута α_k – між векторами $\vec{A}_{\text{ідеал}}$ і $\vec{A}_{\text{контр.сл}}$, а також α_c – між векторами $\vec{A}_{\text{ідеал}}$ і $\vec{A}_{\text{стр.сл}}$.

Процес виміру векторів розглянемо тільки для $\vec{A}_{\text{ідеал}}$ і $\vec{A}_{\text{контр.сл}}$.

Якщо довжина вектора $\vec{A}_{\text{контр.сл}}$ дорівнює довжині вектора $\vec{A}_{\text{ідеал}}$, кут α_k дорівнює 0, то вектор $\vec{A}_{\text{контр.сл}}$ збігається з ідеальним вектором $\vec{A}_{\text{ідеал}}$, тобто розбіжностей по довжині та куту α_k між векторами $\vec{A}_{\text{контр.сл}}$ і $\vec{A}_{\text{ідеал}}$ немає.

Довжина кожного з векторів $\vec{A}_{\text{ідеал}}$, $\vec{A}_{\text{контр.сл}}$ визначається за формулою

$$|\vec{A}| = \sqrt{(\vec{A}, \vec{A})}. \quad (5)$$

З урахуванням значення компонентів векторів (2) і (3) довжина кожного з векторів буде рівною:

$$|\vec{A}_{\text{ідеал}}| = 16,093; \quad |\vec{A}_{\text{контр.сл}}| = 13,748. \quad (6)$$

Для врахування зазначених вимог щодо показника оцінки ефективності виконання планових СБЗ при різних способах комплектування військових частин використаємо відомі методи лінійної алгебри, тригонометрії і теорії границь. Розрахункова формула інтегрального показника оцінки ефективності виконання планових СБЗ при різних способах комплектування військових частин матиме вигляд:

$$D = 1 - \sqrt{\frac{1}{2} \left(\sin \left| \arccos \left(\frac{|\vec{A}_{\text{контр.сл}} \cdot \vec{A}_{\text{цел}}|}{|\vec{A}_{\text{контр.сл}}| \cdot |\vec{A}_{\text{цел}}|} \right) \right|^2 + \left(1 - \frac{|\vec{A}_{\text{контр.сл}}|^2}{|\vec{A}_{\text{цел}}|^2} \right)^2 \right)}. \quad (7)$$

Оцінивши значення компонентів векторів $\vec{A}_{\text{контр.сл}}$, $\vec{A}_{\text{стр.сл}}$ і використавши формулу (7), розрахуємо значення показника оцінки ефективності виконання планових завдань КЕОП при комплектуванні військових частин військовослужбовцями військової служби за контрактом ($D_{\text{контр.сл}}$) і військових частин військовослужбовцями строкової служби ($D_{\text{стр.сл}}$); при цьому дістанемо:

$$D_{\text{контр.сл}} = 0,82; \quad D_{\text{стр.сл}} = 0,74. \quad (8)$$

Висновки

Таким чином, розроблено показник оцінки ефективності виконання планових СБЗ [формула (7)], який дозволяє оцінювати ступінь ефективності виконання планових СБЗ при різних способах комплектування військових частин. Ступінь ефективності виконання планових завдань КЕОП при комплектуванні військової частини військовослужбовцями-контрактниками може виявитися вищим, ніж при комплектуванні військової частини військовослужбовцями строкової служби [формула (8)].

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на розроблення комплексної методики оцінювання раціональної комбінації комплектування військових частин військовослужбовцями військової служби за контрактом і військовослужбовцями строкової служби.

Список використаних джерел

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 26.09.2008 року "Про невідкладні завдання щодо підвищення обороноздатності України": указ Президента України № 2/2009 від 10.01.2009 р.
2. Державна програма переходу Збройних Сил України до комплектування військовослужбовцями, які проходять військову службу за контрактом : указ Президента України № 2/2009 від 10.01.2009 р.
3. Шкідченко В. Деякі аспекти професіоналізації Збройних Сил України / В. Шкідченко // Національна безпека і оборона. – 2002. – № 5. – С. 2–6.
4. Ролін І. Ф. Сутність військового управління та порівняльна характеристика його регламентації у керівних документах військових формувань України (на прикладі внутрішніх військ МВС України) та Армії США / І. Ф. Ролін, О. М. Шаповал, Л. К. Стрілець // Честь і закон. – 2008. – № 4. – С. 18–24.
5. Положення про порядок проведення інспектувань і підсумкових перевірок у внутрішніх військах МВС України : наказ МВС України від 21.11.2003 р. № 1401.
6. Городнов В. П. Оцінка очікуваних змін чисельності підрозділів і частин внутрішніх військ МВС України при виконанні планових завдань з урахуванням переходу на контрактний принцип комплектування / В. П. Городнов, А. В. Зозуля // Честь і закон. – 2008. – № 3. – С. 39–43.

Стаття надійшла до редакції 08.12.2009 р.